

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος

Συνδρομή έτης προτού : 'Εν' Ελλάδι πρ. 12. ή της αλλοδαπή πρ. 20. — Αι συνδροματικούς από την ιανουαρίου έκαστου έτους καλένεται στην Εποχή της Διαδικασίας της Βασιλικής Σταύρου 20 Ιουνίου Τριτης

την οποία καλείται

ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΝΑΓΑΡΧΙΔΟΣ

Ἐν ἔτει 1760, περὶ τὰς πρώτας τῆς ἀνοίξεως ἡμέρας, δὲ Καπιτάνιον πυρσὸς ἐτίμα διὰ τῆς παρούσας του τὴν νήσου Κῶ. Κατ' ἔτος δὲ τουρκικὸς στόλος ἀπέπλεεν ἐν πομπῇ ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, διήρχετο τὸν Ἐλλήσποντον καὶ ἐπεσκέπτετο μίλιαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς νήσους του Αιγαίου, πρὸς εἰσπραξὶν του χαρχτού. Κατ' ἔτος δὲ ἐπειρίμενον μετὰ φόρου καὶ τρόμου τὴν ἐμφάνισιν τοῦ στόλου οἱ δύστυχες νησιῶται. Ναὶ μὲν, οἱ δημογέροντες ἐφρόντιζον ἐγκαίως περὶ τῆς συνάξεως τοῦ ὀφειλούμενου ποσοῦ καὶ ηὔσαν ἔτοιμοι πρὸς ἀπότισιν τοῦ φόρου. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤκειτο καὶ φιλοδωρήματα δὲ Παταξ· δι' ἵδιον τοῦ λογαριασμού. Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ναυτάραι καὶ οἱ στρατιώται του, ἀκολούθουσσες τὸ καλὸν παρθένειγμα καὶ ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τῆς ἀνοχῆς τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἀπέβινον ἐπὶ τῆς νήσου, πρὸς ἵδιον ὄφελος καὶ αὐτοῖς ἀλλοίμονον δὲ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τότε! Εὕτυχης δὲ λητεύθεις μόνον, καὶ δικρυγῶν ἀνευ πληγῆς γιαταγανίου, ἀνευ σφρίξεως πιστολίου εἰς τὰ μέλη του!

Οἱ Tournefort ἐπισκεπτόμενος τὸ Αιγαῖον κατὰ τὸ ἔτος 1700, εὑρέθη ἐν Ἀντιπάρῳ, ὅτε ἐφάνη πλησιάζων δὲ στόλος τοῦ Καπιτάνιον πασᾶ. Ἐν παρενθέσει, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συνεπούσσοντο τότε εἰς ἑδομήκοντα περίπου οἰκογενείας, δὲ δὲ εἰσπραττόμενος φόρος ὑψοῦτο εἰς 1200 σκοῦδα ἢ γρόσια, — καθόσον τότε τὸ γρόσιον εἶχε τὴν ἀξίαν τοῦ σκούδου. Τοσοῦτος ἦτο, λέγει, δὲ τρόπος τῶν κατοίκων, ὅτε οὐδὲ προσφύκα, οὐδὲ χειρόματρα ἀφῆκαν εἰς τὰς οἰκίας των. Ἀμα ἔβλεπον μακρόθεν τὰ πλοῖα οἱ νησιῶται, ἔφευγον εἰς τὰ δρόη, ἐκρύπτοντο εἰς τὰ σπήλαια, ἔθαπτον ἐντὸς τῆς γῆς ὅ, τι πολύτιμον εἶχον. Ἀλλὰ τὶ τὸ ὄφελος; Οἱ Τούρκοι οὐ ποτεύθειμενοι διὰ κρύπτων οἱ ἐγχώριοι τοὺς θηταυρούς των, συνελάμβανον τοὺς προκρίτους καὶ οἱ ραθίσμοι δὲν ἐπικυνούσσοντο εἰς τὰς γυναικεῖς τῶν ἔφερον τὰ κειμήλιά των καὶ τὰ τῶν γειτονιστῶν των. Συχάνεις δὲ μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰ κειμήλια ἀπῆγον οἱ Τούρκοι οιδηροδεσμίους καὶ τοὺς ἀνδράς καὶ τὰς γυναικας καὶ τὰ τέκνα των. Οὐολογήτον, ἐπιλέγει δὲ οἱ Tournefort, διὰ τὸ ἀρετάς μεγάλας η τουρκικὴ ράθδος. (τόμ. 1 σελ. 186).

1. "Ide Eton, Survey of the Turkish Empire, σ. 177.

ΤΟΜΟΣ ΗΓ' — 1882

ΕΤΟΣ Ζ

Οἱ κάτοικοι τῆς Κῶ, ἐντούτοις, εἶχον ἥδη φρολογηθῆ καὶ ἀπογυμνωθῆ καὶ ωρδισθῆ, οἵ δὲ Τούρκοι ἡτοιμάζοντο πρὸς ἀπόπλουν, δύοις χαροποιήσασι καὶ τὰς ἄλλας νήσους διὰ τῆς ἐπισκέψεως των. Ἀλλ' ἦτο Βατιράμιον, ἢ δὲ ἡμέρα πέντε ρασκευή, ὅτε δέν ἔστιάσθητο. Οἱ πασᾶς, καὶ τὰ πληρώματα ἔμενον εἰσέτη ἐπὶ τῆς νήσου προσευχὴ χρύσεον, ἢ δικτελάζοντες, ἢ βασανίζοντες, λιώσεις Χριστιανῶν τινα νεωστὶ ἀνακαλυφθέντα ἐντὸς τοῦ κρυψώντος του. Οἱ δὲ νησιῶται ἐπειρίμενον ἀνύπομπον μόνον τὴν ὥραν τῆς ποθητῆς ἀναχωρήσεως τῶν Τούρκων. Θά ἐπανέλθωσι καὶ κατὰ τὸ πρόσσημον ἔτος, ἀλλ' ἔως τότε ποδλάγιστον δὲν θὰ τοὺς ἴδωσι. Ἰτως ἐν τῷ μεταξὺ ἀντὶ τῶν διθωμανικῶν τοὺς ἐπισκεψθώσται πλοῖα πειρατικά εἴτε εἰς Ἀλγερίου εἴτε εἰς τῆς χριστιανικῆς Μελίτης, τὰ μὲν χειρότερα τῶν δέ. Ἀλλ' Ἰτως καὶ δέν ἔλθωσι. Ἀλλως μπομονή! Μή ἐφραντάζοντο τὸν βίον διαφοροτρόπως οἱ δύστυχες; Ἀνετος ὑπαρξίες, νόμου ἰσχύες, προσωπικὴ ἐλευθερία, ἐξασφάλισις τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας των ἥτων — καὶ δις λέξεις καὶ δις ἴδεις — πράγματα ἀγγωστα εἰς αὐτούς. Αἱ συνήθεις περιπέτεια τοῦ καθ' ἡμέραν βίου των ἥτων ληστρικαὶ ἐπιδρομαὶ εἴτε πασάδων εἴτε πειρατῶν, ἀπαγωγαὶ, ραθίσμοι, λαφυραγωγίαι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἔδωλινων ἐνίστε τοῦ κατέργου ἀλυσθετισις. Ὅταν ἀνυπολήτη τις τὰ δεῖνά ἐκεῖνα, ἀπορεῖ πᾶς ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ πᾶς αἱ νήσου τοῦ Αιγαίου δέν ἡρημώθησαν ἐντελῶς. Ἰτως διότι καὶ οἱ Τούρκοι καὶ οἱ πειραταὶ δέν ἥθελον τὴν ἐρημωσίν των, δις ἀσύμφορον. Ἀληθῶς, δὲ Τournefort εὗρε τριακοσίους μόνον κατοίκους ἐπὶ τῆς Πάτμου, τριακοσίας οἰκογενείας ἐπὶ τῆς Σκύρου, δικακοτίκας μόνον ψυγῆς ἐπὶ τῆς Σικίνου, ἐκατὸν καὶ εἴκοσι οἰκογενείας ἐπὶ τῆς Φολεγάνδρου. Μετά δὲ παρέλευσιν ἑδομήκοντα ἐτῶν, δὲ Choiseul-Gouffier εὗρε διακοσίους μόνον κατοίκους ἐπὶ τῆς Μήλου καὶ ισαρθρίους ἐπὶ τῆς Κιμώλου. Ἀλλ' ὅπωσδήποτε ἔζων εἰσέτη ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν εὐδαιμόνων νήσων, διότι δέλλοτε ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ πληθυσμοῦ ἐπέιμποντο πολυάριθμοι ἀποικίαι εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου ἀπάστης.

Ἐκ τῶν ἡγκυροβολημένων εἰς τὰ ὅδατα τῆς Κῶ πλοίων προεξῆρχεν η ναυαρχίς, σκάφος μεγαλοπρεπὲς φέρον ὅγδοοικοντα τηλεοβόλα. Οἱ Πασᾶς ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἐξηπλωμένος ἵστως ἐπὶ τάπητος μαλθακοῦ μετὰ τὴν τυπικὴν προσευχὴν

του, ἔβλεπε μετ' ἀγερώχου εὐχαριστήσεως, πέρα τῶν ἄλλων πλοίων, εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, διότι τοσοῦτος ὅγκος δὲν ἔχωρει ἐντὸς τοῦ λιμένος, — ἔβλεπε τὰ πορόσχοντα στέρνα της καὶ τὴν πρὸς τὴν Κῶ ἐστραμμένην πρύμνην, εἰς τὰ παράθυρα τῆς δοποίας ἀντενακλᾶτο ὁ πρὸς τὴν δύσιν του κλίνων ἥλιος.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου ἔμενον δλίγοι Τοῦρκοι. Οἱ πλειστοὶ ἡσαν μετὰ τοῦ Πασᾶ ἐπὶ τῆς νήσου. Ἀλλ' οἱ δλίγοι ἔκεινοι ἦσαν ἕκανοι πρὸς ἐπιτήρησιν τοῦ χριστιανικοῦ πληρωματος, συνισταμένου ἐξ ἔδομάν κοντα ναυτῶν σκλάβων.

Οποῖος δι βίος τῶν δυστυχῶν ἐκείνων, εἴτε προσηλωμένων εἰς τὰς κώπας τῶν κατέργων, εἴτε μετέπειτα ἐπὶ τῶν ἰστιοφόρων πλοίων τοῦ τουρκικοῦ στόλου, δύσκολον γά φαντασθεῖμεν σήμερον. Ἡ δημοτικὴ νηῶν ἀνθολογία διετήρησε τὴν ἥχω τῶν στεναχμῶν, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἐρυθροπέτη τῆς ἡμισελήνου σημαίαν ἀντήχουν. Τίς ἀγνοεῖ τὸ περιπαθέστατον ἐκεῖνο ποίημα;

Ἐρχόμαστε ἀπ' Ἀντατολὴ σὲ μία χρυσὴ γαλιότα. Πέντε πασάδαις εἴχαμε π' ὡμορφοτραγουδοῦσαν, καὶ εἴχαμε σκλάβους ὄμορφους· τὰ σίδερα δεμένους, τὰ σίδερα σταῖς ἄλυταις καὶ σταῖς βαρεταῖς κατέναις. Ο σκλάβος ἀναστένακεν ἀπ' τῆς καρδίας τὰ φύλασσινει καὶ ἄλλον 'να στεναχμῷ καὶ ἐστάθηκ' ἡ γαλιότα. Κι' ὁ Μπέης τὸ κατάλαβεν ἡ ἐφώνας· ἀπὸ τὴν πρύμνη: — "Ἄν ἦν ἀπὸ τοὺς ναύταις μου, ἀνάλεμά τους ὅλους, καὶ ἀν ἦν ἀπὸ τοὺς σκλάβους μου νὰ τὸν ἐλευθερώσω. Σκλάβε πεινᾶς; Σκλάβε δῦψες; Σκλάβε μου ροῦχα θέλεις; — Μήτε πεινᾶ, μήτε διψῶ, μήτε καὶ ροῦχα θέλω. Θυμηθηκα τὴν μάνα μου, τὴν δόλια μου γυναῖκα, πούμουνα δού· μερῶν γαμπρόδ-δώδεκα χρόνους σκλάβος. — Τραγούδησε μου σκλάβε μου γιὰ νὰ σ' ἐλευθερώσω. — Ήστας φοράς τραγούδησα καὶ ἐλευθερία δὲν εἶδα. Μὰ ἂν ἦναι γιὰ τὴν λευθερία νὰ μετατραγουδήσω. Φέρτε μου τὸ λαγοῦτό μου μὲ τὸ δάσκηνια τέλια, νὰ τραγουδήσω καὶ νὰ πῶ γιὰ τὴς σκλαβίας τὰ πάθη. Δώδεκα χρόνους ἔκαμα· τῆς Μπαρμπαριάς τὸν ἄρμο, καὶ ἔννητὰ καρυαῖς ἐψύτευσα· τῆς φυλακῆς τὴν πόρτα, καὶ ἀπὸ ταῖς ἔννητας καρπῶφαγα, καὶ ἐλευθερία δὲν εἶδα. — Αὐτῆς μάτα καὶ παιδία, Πασᾶ λευθέρως με!"

Οἱ ἐπὶ τῇς ναυαρχίδος ἔδομάν κοντα σκλάβοις ἦσαν "Ἐλληνες, Ἰταλοί, Γάλλοι, Μελιταῖοι, οἱ μὲν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν παραλίων ἀπαγέντες, οἱ δὲ αἰγαλωτισθέντες κατὰ διαφόρους μετὰ χριστιανικῶν πλοίων συμπλοκάς.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων συγκατελέγετο Σίμων τις, Ἰταλὸς ἐκ τῶν παραλίων τοῦ παπικοῦ κράτους, συλληφθεὶς πρὸ ἐτῶν ἐντὸς πλοίου ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μονάκου, σημαίαν εἰς τὴν δοποίαν μόνη τὴν σήμερον ἐναπέμεινε η οὐχὶ ζητευτὴ φήμη, διτι περιβάλλει τὸ τελευταῖον δημόσιον ἐν Εὐρώπῃ χαρτοπαικτήριον.

Ο Σίμων οὗτος συγέλαυθε τὸ παράτολμον σχέδιον, οὐχὶ μόνον αὐτὸς μετὰ τῶν συντρόφων του νὰ ἐλευθερωθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὸ φοβερὸν πλοίον ἐντὸς τοῦ διποίου ἔσυρον τὰς δουλικάς των ἀλύσεις. Πρὸ πόσου χρόνου ἐκυοφόρει τὸ σχέδιον τοῦτο, πῶς κατώρθωτε νὰ μεταδῶσῃ τὸ θάρ-

ρος του εἰς τοὺς δικοδούλους του, πῶς προπαρεσκευάσθησαν τὰ τῆς ἐκτελέσεως, ταῦτα πάντα, ἐν ἐλλείψει λεπτομερῶν ἐλλήσεων, ἀφίενται εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἀναγνώστου.

Οἱ ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος Τοῦρκοι ἡσύχαζον κατὰ τὴν παρασκευὴν ἐκείνην τοῦ Βατζούμιου ἀμέριμνοι, ὅτε αἴφνης οἱ ἔδομάν κοντα συνωμόται ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτῶν, τοὺς ἀναγκάζουσι· νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ πλοίου, τοὺς κλείσουσιν ὑπὸ τὸ κατάστρωμα, καὶ κόπτοντες ἀλύσεις καὶ σχοινία ἀνοίγουσι τὰ ἄρμενα ὑπὸ τὴν πνοὴν οὐρίου ἀνέμου.

Ο Πασᾶς ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἔβλεπεν ἐμβρόγυτος, μὴ ἐννοῶν τί συμβαίνει. Κραυγαὶ διὰ μιᾶς ἐπὶ τῆς νήσου, διαταγαὶ, ἀπειλαὶ, βλασφημίαι, — αἱ λέμβοι ἐτοιμάζονται, οἱ διεσπαργένοι ἐπὶ τῆς νήσου. Τοῦρκοι προσκαλοῦνται διὰ τυπωμάνων, διὰ κανονοβολισμῶν, — αἱ ἄγκυραι τῶν ἄλλων ἐντὸς τοῦ λιμένος πλοίων ἀνέλκονται, τὰ ίστια λύονται, — πάταγος καὶ θόρυβος καὶ σύγχυσις ἀπανταχοῦ!

Ἐν τούτοις οἱ ἐν τῷ πυθμένι τῆς ναυαρχίδος κλειστόντες Τοῦρκοι δὲν ἐσταύρωσαν τὰς χειράς. Εάν ἡδύναντο νὰ καταστρέψωσι τὸ πηδάλιον, δικοπός, τῶν ἀποστατῶν ἐματαιούντο. Μὴ κυθερώγωνένοι τοῦ πλοίου, δρόμοις του ἐκόπτετο, συνελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ Καπιτάνιου πασᾶ καὶ ἐλυτροῦντο οὗτοι ἀπὸ τῆς ἀπαγωγῆς, ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπὸ τῆς σφαγῆς. Τὸ πηδάλιον λοιπὸν νὰ καταστραφῇ! Οἱ Τοῦρκοι τὸ κατώρθωσαν!

"Αλλ' ὁ Σίμων δὲν ἐπτοείτο εὐκόλως. Οἱ Χριστιανοὶ γενόμενοι κύριοι τῆς διπλοθήκης ἦσαν ἡδη καλῶς ὡπλισμένοι, ή δὲ ἀπελπισία καὶ ἡ πρόσφατος ἀπόκτησις τῆς ἐλευθερίας ἐδεκαπλασίαζον τὰς δυνάμεις των. Ενῷη η ναυαρχίς ἐπλευνάντες πηδάλιον, δι Σίμων ἐπὶ κεφαλῆς μέρους τοῦ πληρώματος κατέβη εἰς τὸν πυθμένα. Οἱ πελέκεις των ἦνοιεν τὰς τάσις τοῦ θύρας καὶ τὰ παραπήγματα, σπιαθεν τῶν δοποίων οἱ Τοῦρκοι ἐκρύπτοντο. Φοβερὰ ἐγένετο ἡ συμπλοκὴ ἐντὸς τοῦ σκότους. Ο ἀγών ἐκατέρωθεν ἦτο περὶ ἐλευθερώσεως ἡ θανάτου. Πέντε ἐκ τῶν τοῦ Σίμωνος ἐφονεύθησαν. Έκ τῶν Τούρκων τινὲς ἐσφάγησαν, ἀλλοι διωκόμενοι ἐντὸς τοῦ πλοίου κατώρθωσαν διὰ τῶν θυρίδων τῶν πυροβόλων νὰ ριθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Αλλ' οἱ πλεῖστοι συλληφθέντες ἐκείσθησαν σιδηροδέσμουις εἰς τὰ βυθύτερα τοῦ πλοίου. Ο προνοητικὸς Σίμων ἐφείσθη τῆς ζωῆς των οὐχὶ ἐξ εὐσπλαγχνίας, ἀλλὰ διὰ τὰς ἔχη εἴτε διὰ διμήρους ἐν δράσῃ ἦτας, εἴτε διὰ τὰς ζῶντα τοῦ θυρίδων του τεκμηρία ἐν περιπτώσει διασώσεως εἰς χριστιανικὸν λιμένα.

Ταῦτα πάντα συνέβησαν ἐν ἀκαρεῖ. Τὸ πηδάλιον ἐπεσκευάσθη καὶ ἡ ναυαρχίς ἐξηκολούθησε τὸν πλοϊον της, ἀνευ δύμως ἡμισελήνου ἡδη ἐπὶ τοῦ ίστου της.

Ἐνῷη ταῦτα συνέβαινον, πλοίον Ρχγουζάτον εἰσήρχετο πλητύτερον ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Κ. Ο

Πασᾶς, δάκνων τὰς χεῖρας καὶ λυτσῶν ἐξ ὀργῆς καὶ ἀνυπομονησίας διὰ τὴν βραδύτητα τῶν ἐν τῷ θηριεύει ναυτῶν του, εἰδὲ μετ' ἀγαλλιάσσως τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ξένου πλοίου. Ἀκολουθούμενος ὑπὸ σμήνους ὄπλοφόρων περιεικυλοῖ αὐτὸ διὰ τῶν λέμβων του πρὸν ἦρψη τὴν ἀγκυραν, ἐπιθείνει ἐπ' αὐτοῦ, καὶ στρέφει τὴν πρώραν πρὸς τὴν φεύγουσαν ναυχρήδα του, τῆς δούς εἰχε διαικόψει τὸν δρόμον ἢ διὰ τὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου καὶ ἡ πικτικεύη του πηδάλιον.

Τὸ Ραγουζῖον πλοῖον ἐπήδια ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ὁ διπλισμός του μικρὸς, ἀλλ' ἐλατοντάδες Τούρκων πνεόντων μένει τὸν ἔπειτα ἀντίτυπον τῶν προσεκολλητοῖς εἰς τὴν ναυχρήδα, πῶς ἥθελον ἀντιτετῆνεις τὴν ἔφοδόν των οἱ ἐξήκοντα καὶ πέντε ἐπιβάτες τῆς; Ἀλλ' ὅτε προσήγγιζον σχεδὸν τὰ πλοῖα, ἥκουσθη βροντώδης τοῦ Σίμωνος ἢ φωνή: Μακρυνθῆτε, εἰδὲ καί τὸν ναυχρήδα καὶ σᾶς!

Ο Πασᾶς ἥλιαζε δύνιν. Ἐγνώριζεν διειδένεις τὸν κενοὶ λόγοι τοῦ Σίμωνος ἢ ἀπειλή. Διέταξε νὰ μεταβάλῃ δρόμον τὸ πλοῖον. Ἐκεὶ προέβλεπε τὴν μοιράν του ἥθελεν τοὺς προκοίνει τὸν ἐν μέσῳ φλογῶν καὶ ἐκπυρσοροήσεων θάγκατον. Ἰσως ἀνεπόληπτος κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐνὸς ἐκ τῶν Σουλτάνων τὸ λόγιον, διτὶ δ θεὸς ἕδωκεν εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τὴν στερεάν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν τὴν ἀφῆκε διὰ τοὺς ἀπίστους. Ὡπωδήποτε ἐπέστρεψε κατησχυμένος εἰς τὸν λιμένα τῆς Κῶ, ἐνῷ δ Σίμων ἔπλεσ πρὸς τὴν Μελίτην.

Οἱ ἐν Μελίτῃ, διειδόν μακρόθεν πλοῖον πολεμικὸν τουρκικῆς κατασκευῆς καὶ τοιούτου μεγέθους πλέον πρὸς τὸν λιμένα των, ἐξεπλάγησαν. Τὰ τηλεβόλα ἐπὶ τῶν ἐπάλξεών των ἐστήθησαν κατ' αὐτοῦ, τὰ κάτεργά των ἐξηλύθον τοῦ λιμένος ἔοιμα πρὸς ἐπίθεσιν, δ πολεμικὸς δλος πληθυσμὸς τῆς νήσου ἐτέθη εἰς κίνησιν. Ἀλλ' ἥμα ἐγνώσθη διειδένεις τὸ πλοῖον ἀντὶ Τούρκων ἐνόπλων ἔφερε Ὁθωμανοὺς σιδηροδεσμίους, ἀκριτοῖς ἐνθουσιασμὸς διεδέχθη τὴν προτέρεων ἀνησυχίαν. Ὁ Σίμων καὶ οἱ σύντροφοί του ὠδηγήθησαν ἐν θράξιῳ εἰς τὸν ναὸν καὶ δάκρυα χαρᾶς ἔβρεγον τὰς ἥλιοκατῆς ἐκείνας παροιάς.

Ἐν Κωνσταντινούπολει ἐπέφερεν δλῶς διάφοροι αἰσθήματα ἢ εἰδῆσις τοῦ ἀπροσδοκήτου συμβάντος. Ο Σουλτάνος Μουσταφᾶς διέταξε τὴν ἀμεσον τοῦ Καπιτάνου πασᾶ ἀποκεφάλισιν πρὸς τιμωρίαν τῆς ἀμελείας του καὶ πρὸς παραδειγματισμόν. Ταυτοχρόνως δὲ διεμαρτυρήθη πικρῶς ἡ Πύλη διὰ τὸ διθέν ἀσυλον εἰς τὸ διεξαιρεθὲν πλοῖον. Ἰδίως πρὸς τὸν τότε πρέσβευτα τῆς Γαλλίας κόμητα de Vergennes ἀποκύνθισε τὰς διαιμαρτυρήσεις του δ Βεζίρης Ραγήπ, ζητῶν διὰ τῆς μετολαβήσεως τῆς Γαλλίας τὴν ἀπόδοσιν τῆς ναυχρήδος. Ἀλλως ἡ πείλαι διειδένεις τὸν παντοδύναμο τότε Δουλοδόκιου τοῦ IE' ἐπίειτε τοὺς Ιππό-

τας τοῦ Ἀγίου Ιωάννου, πρὸς ἵκανοποίησιν τῆς Πύλης, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔτους 1761 ἢ ἀρπαγεῖσα ναυχρήδις φέρουσα τὴν γαλλικὴν σημαίαν καὶ συναδευμένη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς φρεγάτας «L'Oiseau», εἰσῆρχετο εἰς τὸν Βόσπορον. Τὸ πλοῖον ἔριψεν εἰκοσι καὶ μίαν βολὰς πρὸς χαριστισμὸν, ἀφοῦ δ' ἀντεχαίστην δεόντως, κατεβίβασε τὴν γαλλικὴν σημαίαν, ἀνύψωσε τὴν τουρκικὴν καὶ ἡγκυροβόλησε παρὰ τὰ τείχη ποῦ Σεραγίου. Ἡ πρὸ διετούς ἀπώλεια του εἶχε τοσοῦτον συντάραστει τοὺς ἐν Κωνσταντινούπολει, διστάσιον ἀνάκτησίς του ἐμεωρήθη ὡς θρίαμβος καὶ ἐπαναγρύσθη δημοτελῶς.

Ταῦτα ἀφηγεῖται ὁ Γάλλος Chénier¹, διετις συζευχθεὶς, ὡς γνωστὸν, Ἐλληνίδα ἐν Κωνσταντινούπολει ἐγένετο ὁ πατήρ δύο ὀνομαστῶν ποιητῶν, ἰδίως τοῦ Αυδρέου τοῦ δοξάσαντος τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν.

'Αλλ' ὁ Αθανάσιος Κουμηνός 'Ψυηλάντης, διετις ἐχρημάτισεν ἀρχιστρός τοῦ μητρέντος βεζίτου Ραγήπ - Μουχαμέτ, τοῦ ὑπερτάτου αὐθέρτου του, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ, οὐδὲν περὶ τοῦ συμβάντος τούτου μνημονεύει ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τοῦ², κατὰ τὰ ἔτη 1760 καὶ 1761.

"Ἐτερος δύως Γάλλος περιηγητής, κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀτυχοῦς Λησοδόκιου τοῦ δεκάτου εἴτε περιελθὼν τὴν Ἀνατολὴν ἐν ἔτει 1777, δεκαεπτά ἔτη μετὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ Σίμωνος, ὁ Sonnini, οὐχὶ μόνον ἐπιμαρτυρεῖ τὰ τοῦ Chénier, ἀλλὰ καὶ τὸν Σίμωνα προσωπικῶς ἐγγνώσεις. Δεῖ τὸν ἀποκαλεῖ δύως Σίμωνα. 'Αποσιωπῶν τὸ δυνατό του τὸν ἀναφέρει ἀπλῶς ὡς le capitaine G... Τὸν συνήντησε δὲ ἐν Κιμάλω, οὗτος ἥτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, καὶ ἀπὸ τῆς παρελθούσας ἐκατονταετρήδος ήδη, τὸ δρυμητήριον τῶν Χριστιανῶν πειρατῶν, ἡ Κορσάρων, ὡς ἐπὶ τὸ εὑφημούτερον ἐλέγοντο. Εκεὶ διέρχοντο ως ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν χειμῶνα ἐν καριπάλῃ καὶ ἀσωτείᾳ. Σπαταλῶντες ἐκεὶ τὰ κέρδη τῶν λειών των κατέλειπον ἐπὶ τῆς νήσου χρήματα, τὰ ὄποια δύως, λέγει ὁ Choiseul-Gouffier, ἀκριβῶς πολὺ ἐπλήρωνον οἱ ἐγγάρωιοι διὰ πολυειδῶν καταπιέσεων. Ἀλλως τε τὰ χρήματα ἐκείνα ἐχρησίμευον εἰς ἀπότισιν τῶν πρὸς τοὺς Οθωμανοὺς φόρων, διειδένεις τὸν πολεμόντων τὸν ξήροντο τὰ ὑπὸ τὸν Καπιτάνην πασᾶν πλοῖον.

'Οφείλομεν νὰ προσθέσωμεν διτὶ τὸ πειρατικὸν ἐπάγγελμα οὐδεμίαν τότε συνεπήγετο ἀτιμίκην. 'Απ' ἐναντίας, οἱ ἐξασκοῦστες αὐτὸ διειδένεις, καθ' ἀλέγει ὁ Tournesort, ἀνδρεῖς ὑψηλῆς πειρωπῆς καὶ ἐγνωσμένης ἀνδρείας, ἀναφέρει δὲ εἰς ἐπιμαρτυρίαν τὰ δνύματα διεφόρων Γάλλων εὑπατριδῶν δοξασθεότων διὰ τῆς πειρατείας. Αἱ ἀναχυνήσεις καὶ αἱ παραδόσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δικαιείνα-

¹. Révolutions de l' Empire Ottoman par M. de Chénier. Paris 1789.

². Τὰ μετὰ τὴν "Αλωσήν, Ἐν Κωνσταντινούπολει 1870.

σαι ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἔξηγοῦσιν ἐν μέρει τὴν ἔξαπλωσιν τῆς πειρατείας εἰς τὰ ἐλληνικὰ πελάγη, διαρκούσῃς τῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ νησιώται, ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τῶν Γάλλων ἐκείνων εὐπατριδῶν, ἡγύρουν ἵστως δὲ ἡμάρτανον κατάναχρονισμόν, ἐμπένοντες εἰς τῆς παρελθούσης ἐκατονταεπήρδος τὰ ἅθη.

Τὸ εὐγενές τοῦτο ἐπάγγελμα ἔζησκει δὲ ὑμέτερος Σίμωνος, ἢ Capitaine G... Έτε δὲ Sonnini τὸν συγνήτησεν ἐν Κιμώλῳ, διοικοῦντα πλοῖον ἐλαφρὸν μὲν ἀλλὰ καλῶς ὀπλισμένον. Τὸν περὶγράψει ὡς ἀνδρα πλήρη τὸλμην, ψυχραιμίας καὶ ἔξαιρετικῆς σταθερότητος. «Οἶ” Ελληνες, ἦτε τρεμον ἐγώ πιόν του δσον καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κυνηρητῶν τῶν τουρκικῶν πλοίων, καθόσον καὶ ἦταντάθλιψις ἥτο ἵστη ἐπατέρωθεν. Ἡ τοῦ Μελίταιον διλιγώτερον δρμητικὴ καὶ ἀτίθασσος ἥτη τῶν Τούρκων, ἀλλ’ ἐπιροβωτέρα δυως καθὸ ἥσυχος, ψυχρὸς καὶ μεμετρημένη. Ἐν Κιμώλῳ εἶδον τὰ ἑσίπικις οἰκίας κατεδαφισθεῖσης διπέτερον τοῦ, τὴν δποίαν οὐδεὶς ἔκτοτε ἀπετόλμησεν;» ἀνεγείρη. Ἰδού δὲ ἐπὶ τίνι ἀφοροῦ; Ἀξία τίκτου ἀληθίως ἥ τύχη τῶν Ἐλλήνων, τῶν κατοικούντων τὰς μικρὰς τοῦ Αἰγαίου νήσους. Οὐδεὶς ἐπισκέπτεται αὐτοὺς εἰρηνὴ ἐπὶ σκοπῷ ληστεύσεως καὶ καταπιέσεως. Εἳν πλοῖον τουρκικὸν, ἔστω καὶ μικρὰ γαλιότα, προσοργημένη που, δικυνηρής της γίνεται ἀμέσως κυρίκρυξος ἐπὶ τῆς νήσου δεσπότης. Οἱ πρόκριτοι σπεύδουσι νὰ φιλήσωσι τὴν χειρά του καὶ νὰ τεθῶσιν διπὸ τοὺς διοικούσους του. Οὗτος δὲ διαθέτει περὶ πάντων, ζητεῖ ζωτοροφίας καὶ διπέτερον τοῦ ἀλλο δρεχθῆ, αὐτοῦ γειτονεῖται δικαστής ἀνέκκλητος, διπάλει, καὶ ταδικάζει εἰς πρόστιμα ἐπιβάλλον τὴν ἀμεσον ἀπότισιν των, διανέμει ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τὴν ποινὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ποδῶν ρχδισμοῦ, ἐνὶ λόγῳ ἥ παρουσίᾳ του φέρει φόβον καὶ τρόμον. ἐπὶ τέλοις ἀποπλέει δι Τούρκος, ἀλλ’ ἔρχεται τότε πλοῖον ἐκ Μελίτης πειρατικὸν, ἐπαναλαμβάνοντας δὲ αἱ αὐταὶ περίπου σκηναὶ βίας καὶ αὐταιρεσίας, αἱ αὐταὶ δουλοπρεπεῖς διποκλίσεις, τὰ ουδέτα φιλοδωρήματα, αἱ αὐταὶ ἀγγαρεῖαι, ἥ αὐτὴ ἔξασκησις τοῦ δικαιωμάτος τοῦ ἴσχυροτέρου, ἥ αὐτὴ ταπείνωσις τοῦ ἀσθενοῦς, αἱ αὐταὶ καὶ χειρόρηνες καταπιέσεις!

Ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τοὺς νησιώτας διπό ποιγρεύσεων, διπότε εἴτε Τούρκοι εἴτε Μελίταιοι ἥγκυροβόλουν εἰς τὸν λιμένα των, ἥτο καὶ ἥ ἐπισκόπευσις ἀπὸ τῶν διψηλοτέρων τῆς νήσου σημείων, διπως ἀνακαλύπτοντες μακρόθεν τὰ ἐν τῷ πελάγει πλοῖα προειδοποιῶσιν ἐγκαίρως τοὺς ἔγενούμενους περὶ τοῦ ἐνδεχομένου κινδύνου. Οἱ πλοίαρχος Γ... ἀμα ἀφιχθεὶς διέταξε κατὰ τὸ σύνηθες τὴν τοποθέτησιν φυλάκων ἐπὶ διαφόρων πούρων, ἐπὶ τοῦτο ἀνεγερθέντων εἰς τὰς κορυφὰς τῆς Κιμώλου. Ἀλλ’ ἀποβιβασθεὶς εἰδὲν ἀπροσδιόκητως ἔνεγκει πλοῖον προερχομένον. Ἡ ἀ-

μέλεια τοῦ φύλακος ἐτιμωρήθη σκληρῶς διὰ τῆς ἐκ βάθρων κατεδαφίσεως τῆς οἰκίας του. Μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν εἰδὸν ἰδίοις δύμασιν τὴν κατοικίαν ἐκείνην οἰκογενείας πολυψελοῦς γενομένην, διπὸ τὴν ἀράν τοῦ πειρατοῦ, τὸ ἔργον ἀκανθών καὶ ἔρπετῶν.

Παρ’ διλίγον δὲ ἐγενόμην καὶ ἐγὼ αὐτὸς μάρτυς αὐτόπτης δυοῖς σκηνῆς. Ο Γ... καὶ δέκα ἐν τῶν ναυτῶν του ἀπέθησαν εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐλαφυραγώγουν τοὺς κατοίκους, ἐγένυμάτιζεν ἐκείνος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πράκτορος τῆς Γαλλίας, διπου τότε ἐφιλοξενούμην. Αἴφυντος παρουσιάζονται ἀσθμαίνοντες οἱ διπάδοι του καὶ λέγουσιν ὅτι πλοιον, ἐχθρικὸν κατὰ τὰ φαινόμενα, πλέει πρὸς τὴν Κιμώλον. Ο Γ... δὲν ἔταραχθη οὐδαμῶς, ἀλλὰ διέταξε νὰ φέρωσι τὸν ἐπίτροπον τῆς Κιμώλου. Ο ἐπίτροπος παρουσιάζεται. Ο Γ... ἐρωτᾷ τίς ἥτο δ τοποθετηθεὶς ἐπὶ τοῦ δεῖνα πόργου διπέτροπος λέγει τὸ δημοτικό πού διπειβάλλοντος ἀμεσον καὶ σιωπηλὴν διπανοκόν τῷ λέγει νὰ τὸν συλλάθῃ ἄγει ἀναβολῆς καὶ νὰ τὸν φέρῃ ἐνώπιον του. Τότε δὲ μόνον ἐγερθεὶς τῆς τραπέζης ἐστράφη πρὸς τοὺς ναύτας του. — Εμπρός, φίλοι μου, λέγει. Ας ἐτομασθῶμεν νὰ πολεμήσωμεν καὶ νὰ κατατρέψωμεν τοὺς ἀπίστοντος τούτους σκύλους, τοὺς Τούρκους! — Εν τῷ μεταξὺ ἔγενετο γνωστὸν ὅτι τὸ πλοιόν δὲν ἥτο τουρκικὸν, ἀλλ’ ἐκ Ραγούζης. Οὐχ ἥτο τον ἐπέμενε θέλων νὰ τιμωρήσῃ ἀπηνῶς τὸν Κιμώλιον. Μετὰ πολλῆς δυσκολίας καὶ πολλῶν παρακλήσεων κατωρθώσαμεν διπάκτωρ κ’ ἐγὼ νὰ τὸν ἐξευπενίσωμεν καὶ νὰ σώσωμεν ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης τιμωρίας τὸν δυστυχητηνότητην.

Μετά τινας ἡμέρας δ Γ... συνέλαβε καρβέλαν εἰς Αλεξανδρείας προερχομένην, πειρέχουσαν δὲ λείαν πλούσιαν, τὸν ἐξ Αἰγαίου στελλόμενον πρὸς τὸν Σουλτάνον ἐπήσιον φόρον. Διὰ τοιούτου θησαυροῦ ἔγινον προσφαλίζετο ἀπαξ διὰ παντὸς τῶν πειρατῶν ἐκείνων ἥ τύχη. Αλλ’ ἀμφιθάλλων ἐαν δ Γ... δέστις, πλήρης ἡμερῶν καὶ πληγῶν, εἰχε τὰ μέτα ἀνέτου διπάρξεως ἐν Μελίτη, ἥτο ἀνθρωπος δυνάμενος νὰ διαχειώσῃ ἡσύχως ἥ νὰ ἔχαγοράσῃ διὰγαθοεργιῶν ἐν τῷ γήρατι τὴν ἀντείκιας καὶ βικιοπραγίας διελθούσαν νεότητά του».

Ταῦτα δ Sonnini. Ἄρα γε διετηρήθη παράδοσίς τις περὶ τοῦ Σίμωνος ἐν Κιμώλῳ;

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Σοφὸς Αγγλος πολιτικὸς ἀφῆκε τὴν ἔξτης ὠραίαν ἐπιγραφὴν ἵνα τεθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου του: «Τὰ πλούτη μου δὲν συνίσταντο εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν κατημάτων μου, ἀλλ’ εἰς τὴν μετριότητα τῶν ἀναγκῶν μου». —